

# عنوان کتاب : گلیم های دستبافت شهرهای دشت بزرگ ورامین

شهرهای : ورامین، قرچک، پیشوا، پاکدشت، جوادآباد و (گرمسار، ایوانکی و آرادان )

سرشناسه : تاجیک، علیرضا، ۱۳۴۰ -

عنوان و نام پدیدآور: گلیم های دستبافت شهرهای دشت بزرگ ورامین  
شهرهای: ورامین، قرچک، پیشوا، جوادآباد و (گرمسار، ایوانکی و آرادان استان  
سمنان) مولف علیرضا تاجیک ؛ ویراستار سمانه تاجیک .  
مشخصات نشر : تهران: ایرانا، ۱۳۹۸ .

مشخصات ظاهری: ۱۱۹ ص.: مصور (رنگی) .  
شابک : 978-622-6816-18-2 : ۴۵۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۱۸ .

موضوع : گلیم ها -- ایران

موضوع : Kilims -- Iran

رده بندی کنگره : NK۲۸۰۹

رده بندی دبویی : ۷۴۶/۷۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۳۱۹۱۱

www.ketab.ir

نام کتاب : گلیم دستبافت شهرهای دشت ورامین

جمع آوری کننده : علیرضا تاجیک

نوبت چاپ : ۱۳۹۸

نشر : ایرانا

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۱۶-۱۸-۲

ویراستار : سمانه تاجیک

شمارگان : ۱۰۰۰ جلد

قیمت : ۴۵۰۰۰ تومان

نشانی تهران میدان انقلاب اول خیابان شهدا ژاندارمری سمت چپ پلاک ۱۳۱ طبقه همکف

تلفن: ۷۷۶۵۵۲۸۷- همراه ۰۹۱۲۲۱۹۶۰۴- تاجیک ۰۹۱۲۴۰۹۰۶۲۵

## فهرست مطالب

مقدمه ..... ۶

۱- فصل اول پیشینه گلیم دشت ورامین و گرمسار در منابع و سفرنامه های خارجی ۷

۲- فصل دوم جغرافیایی، انواع وسایل و ابزار بافت گلیم ها دستباف دشت ورامین ۱۴

۳- فصل سوم آشنایی با انواع فن و شیوه ی گلیم بافی دشت ورامین و گرمسار ۲۱

۴- فصل چهارم معرفی اقوام و عشایر بافنده گلیم دستبافت دشت ورامین و گرمسار ۳۹

۵- فصل پنجم آشنایی با بافت طرح و نقشه های هندسی، اسطوره ای، طبیعی و خیالی ۴۱

۶- فصل ششم بافت انواع طرح و نقشه های با نقوش مختلف از طبیعت ..... ۷۶

۷- فصل هفتم بافت انواع طرح و نقشه ها از حیوانات و جانوران و پرندگان مختلف ۸۳

۸- فصل هشتم بافت انواع طرح و نقشه های الوان همراه با نقوش مختلف ..... ۹۲

۹- فصل نهم انواع بافت زیلو، جاجیم، موج دستباف ورامین و گرمسار ..... ۹۹

۱۰- فصل دهم انواع جانمکدان، جاقاشقی، چنتای، خورجین و جوال ورامین و گرمسار ۱۰۳

۱۱- فصل یازدهم انواع سفره های عشایر مانند دشت ورامین و گرمسار ..... ۱۰۹

۱۲- فصل دوازدهم بافت مفرش، یراق آلات چهارپایان، کیف، و کفش ..... ۱۱۴

۱۳- منابع ..... ۱۱۸

۱۴- شهرها و کشورها ..... ۱۱۹

**مقدمه:** گلیم، یکی از شاخه‌های مهم هنر و تمدن می‌باشد، که از روزگاران پیش از تاریخ تاکنون مورد توجه گروه‌های انسانی قرار گرفته و سعی در تکامل و گسترش آن شده است. در طی این دوران علاوه بر رفع نیازهای کاربردی، عرصه ای برای ظهور هنرهای مختلف و نمایش شکوه و عظمت صاحبان آن بوده است. سرزمین کهنسال ورامین گنجینه ای پرپهاء دیدنی ها، شگفتی ها و موارث هنری که از طراحان هنربه سرانجام رساند تا علاوه بر نشان دادن درجه پیشرفت و هنر دوران های گذشته هم با کیفیت و طرز تفکر گذشتگان که دردامن خود پرورده آشنا سازد هم این طرح های دل انگیز و این سبک های بی نظیری که بدون تردید روشن ترین جلوه گاه اندیشه و ذوق هنر است را بازگو نماید. رمزگرایی در طرح ها و نقوش و قدرت بلامنازع در خلاصه کردن و ساده نمودن نقش به همراه رنگ آمیزی زنده و پر جنب و جوش گستره بزرگی است که لازم است موشکافانه تحلیل شود. از جمله نگاره ها و طرحهای گلیم، الفبای خوانش گلیم ها هستند که میتوانند تحت تأثیر شرایط متفاوت ایجاد شوند. این الفبای بصری با گذشت قرن‌ها باقی مانده اند از آنجا که گلیم کمتر به مهارت نیاز دارد، دارای قدمتی کهن تر از قالی است و میتوان نقوش گلیم را اصیل تر و قدیمی تر دانست. ذهنیت گرایی در طرح و نقش و رنگ گلیم بسیار گسترده است. ترکیبات حاصل از ساده ترین طرحهای هندسی تا نقشهای پیچیده و رمز آلود هر یک دنیایی در برابر محقق و پژوهشگر می گشاید که شاید با صرف سالها جستجو و کنکاش بتوان به تمامی جوانب آن وقوف یافت. میتوان در بررسی سیر تحول نقوش موجود در دستبافتهای تخت بافت ورامین به عوامل موثری همچون مهاجرت و کوچ نشینی، زندگی قومی و قبیله ای، تاریخ و جغرافیای بومی، فرهنگ، آداب و سنن ایلاتی توجه نمود. پژوهش در باره نقشمایه ها و طرح های گلیم بعنوان یکی از محصولات روستایی جنبه کاربردی و اهمیت خاص دارد. از این رو به بررسی قدیمیترین نمونه های گلیم ورامین است بپردازیم که در موزه ملی گلیم محفوظ نگهداری می شوند. به منظور تجزیه و تحلیل نگاره های موجود در گلیم ها بررسیهای میدانی در منطقه صورت پذیرفت و یافته ها با آنچه به صورت بصری بر گلیم ها نقش بسته مطابقت داده شد. با شناخت کامل از چگونگی نقش پردازی و رنگ گذاری در گلیم های ورامین با رویکرد به نمونه محفوظ در موزه ملی و تولیدات معاصر، نگارنده تلاش نموده که نمونه کار عملی با حفظ اصالت ها بومی منطقه ارائه نماید.